

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

Digital Leadership Development Model for School Administrators Under Maha Sarakham Secondary Educational Service Area Office

สมทรัพย์ ภูโสตา^{1*}, เสน่ห์ คำสมหมาย² และ สุรพล ทับทิมหิน³
Somsup Phusoda^{1*}, Sanae Khamsoommai² and Surapon Tubtimhin³

อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}

อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันรัชต์ภาคย์³

Lecture, Dr., of Education programs Educational Administration Sripatum University Khon Kaen Campus^{1,2}

Lecture, Dr., of Education Program Educational Administration Ratchapark Institute³

Corresponding author, E-Mail: Supphu.bwk@gmail.com^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ และ 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล 1) แบบสอบถาม 2) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล 3) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ 4) แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัล พบว่า ลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษา การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ และการสื่อสารดิจิทัล ตามลำดับ 2) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ผลการสร้างรูปแบบฯ พบว่า 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) แนวทางการประเมิน และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา, ภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purpose of the research were to: 1) study the current context, desired context, and need of digital leadership development, 2) create and verify the appropriateness of digital leadership development model, 3) to evaluate the feasibility and utilization of digital leadership development model. The research instruments used to collect data were: 1) questionnaire, 2) Digital Leadership Development Model, 3) Feasibility and Utilization Assessment Form, and 4) Feasibility and Utilization Evaluation Form.

The results were as follows: 1) There results on the current context, desired context, and need of digital leadership development collected from 35 school administrators revealed that the current context of digital leadership was in the high level and the desired context of digital leadership was in the highest level. While result of the need of digital leadership development could be arranged from the highest to the lowest as the developing digital learning of school administrators, creating of vision in digital, excellent and professional execution, and building up digital communication respectively. 2) The result of the development of digital leadership model consisted of 5 aspects including: 1) principles and concepts, 2) objectives, 3) Methods of Execution, 4) Evaluation), and 5) conditions to success. The results of the feasibility and utilization evaluations revealed that the feasibility and utilization were reported in the high level. 3) The result of assess the appropriateness and feasibility of Digital Leadership Development Model for School Administrators 35 people, indicated that the model feasibility was at a high level and high-level benefits. The result of the evaluation of feasibility of the digital leadership model gathered from 35 school administrators was found in the high level, while the result of the evaluation of the utilization was reported in the highest level.

KEYWORDS: Digital Leadership, Development Model, School Administrators

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว กระแสการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ดิจิทัลได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ทุกคนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น และทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารรวมถึงการส่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งดิจิทัลเป็นตัวแปรสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ทำให้ทุกคนต้องมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เกิดความทันสมัย และสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกเทคโนโลยีดิจิทัลไม่ได้เพียงแค่เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เท่านั้น ยังได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการจัดประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนของสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของโลกดิจิทัล เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพในยุคดิจิทัลจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ คุณลักษณะ ทักษะ ประสบการณ์ทางการบริหาร การศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทัน เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล (จิณณวัตร ประโคทัง, 2561)

ภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่สามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในองค์กรและสร้างความเปลี่ยนแปลง สร้างประโยชน์แก่องค์กร ผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติ และสร้างวัฒนธรรมใหม่ในโรงเรียนที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน และบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงบรรลุปเป้าหมายองค์การกลายเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำดิจิทัล Bawden (2001) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการอ่านและประมวลรายการสารสนเทศในรูปแบบของมัลติมีเดียที่สามารถนำไปใช้งานได้ (Sheninger, 2014) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงจะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารการศึกษาไปสู่องค์กร และการพัฒนาคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไววิทย์ มุลทรัพย์, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 35 โรงเรียน ซึ่งผลการประเมินผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการประเมินส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงเพื่อหาแนวทางแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นในทุกปีการศึกษาจะใช้ข้อมูลผลการประเมิน O-NET มากำหนดเป้าหมายในการพัฒนา นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา นำปัญหาส่วนใหญ่มาบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล พัฒนาระบบสารสนเทศในหน่วยงานทุกระดับ ให้มีระบบข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบพื้นฐานทางเทคโนโลยีให้ครอบคลุม ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมดิจิทัล ในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET สูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2566)

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำเร็จขององค์กร โดยรูปแบบนี้ได้ทำการศึกษา และวิจัยองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญสำหรับการกำหนดรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล โดยมุ่งเน้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ และส่งเสริมในการพัฒนาทางการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของเขตพื้นที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในองค์กรสามารถปรับตัวก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมดิจิทัลในปัจจุบัน และยกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ ความพร้อมในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

ขอบเขตเนื้อหาและตัวแปรที่ศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล 3) การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ และ 4) การสื่อสารดิจิทัล

ขอบเขตแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2566)

ระยะที่ 2 การสร้าง และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของบริหารสถานศึกษา ในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การยกร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา มาสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของรูปแบบฯ และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ จากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) นำมาร่างรูปแบบตามกรอบแนวคิดในการวิจัย มี 5 องค์ประกอบ 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการ 4) แนวทางการประเมิน 5) เงื่อนไขความสำเร็จ นำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ เพื่อเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมต่อไป

2. การตรวจสอบยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และมีความรู้/ประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา/การบริหารสถานศึกษา ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบยืนยันรูปแบบ โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ

3. ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน (ชุดเดิม) โดยเลือกแบบเจาะจง ทำหน้าที่ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 10 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง จากสหวิทยาเขตบรบือและสหวิทยาเขตเสด็จอีสาน ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ

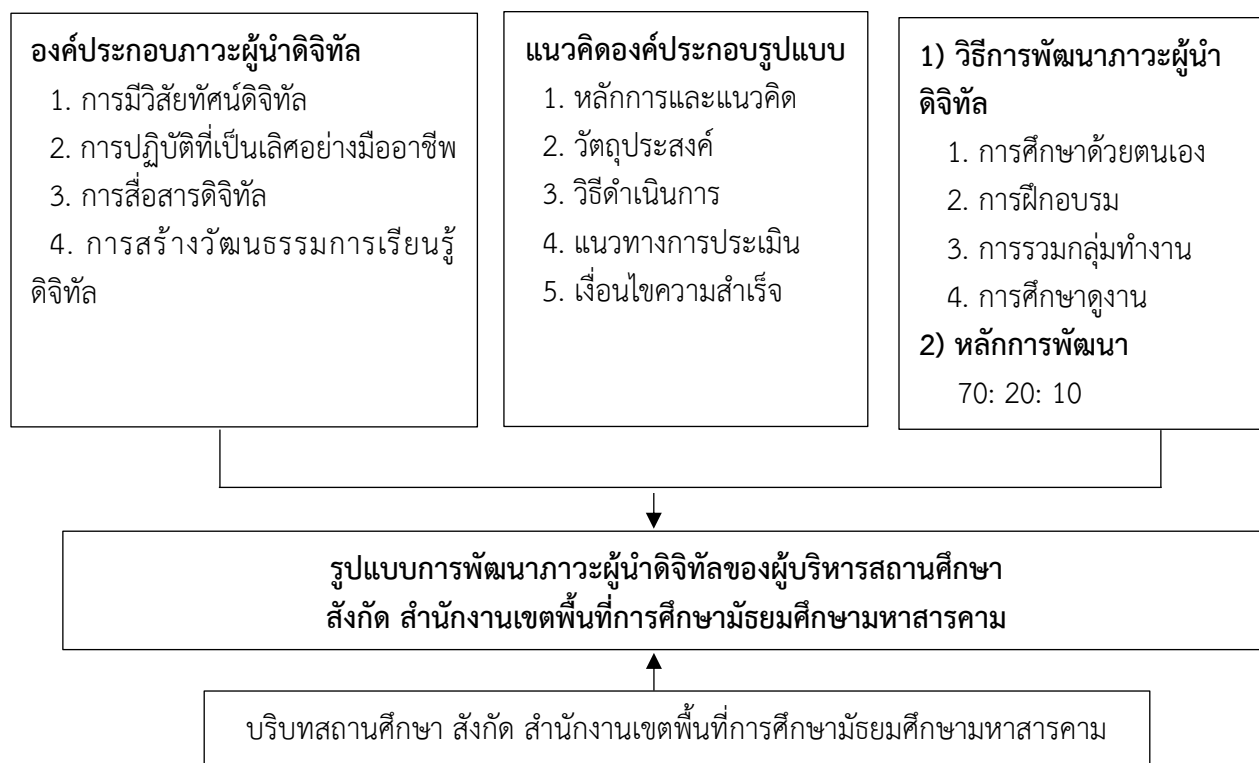
วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2566 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 35 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปรียบเทียบ ประชากรกับตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยการแบ่งตามจำนวน ขนาดของโรงเรียน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และรูปแบบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน 1) การศึกษาด้วยตนเอง 2) การฝึกอบรม 3) การรวม กลุ่มทำงาน 4) การศึกษาดูงาน และ 5) หลักการพัฒนา 70: 20: 10 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาจากสถานศึกษาที่มีผลงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ระหว่างปี พ.ศ. 2560–2566 อย่างต่อเนื่อง จำนวน 3 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนของกลุ่มประชากรในแต่ละประเภท จำแนกเป็นผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบของรูปแบบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ โดยการสังเคราะห์เอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตารางสังเคราะห์ และการวิเคราะห์เอกสาร การศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ การเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร หรือเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ มี 4 ด้าน 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล 3) การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ 4) การสื่อสารดิจิทัล โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Type) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความชัดเจนของข้อคำถาม ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาใช้เทคนิค IOC หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามพิจารณาตรวจสอบคุณภาพ และความถูกต้องเหมาะสม และหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง IOC โดยพิจารณาข้อความที่มีค่าดัชนี ความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินเป็นรายข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ตามวิธี Item Total Correlation สภาพปัจจุบัน ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.423-0.818 และสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.264-0.889 มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ใช้เกณฑ์ที่กำหนดคือตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ค่าความเชื่อมั่นของสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.967 และสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.949 **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ในสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง และจัดส่งแบบสอบถาม ไปยังโรงเรียนในเขตพื้นที่ ผ่านช่องทางออนไลน์ และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในรูปแบบของกูเกิลฟอร์ม (Google form) ผ่านลิงค์ และคิวอาร์โค้ด (QR Code) ที่สร้างขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน โดยกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในรูปแบบของกูเกิลฟอร์ม (Google form) ผ่านลิงค์ และคิวอาร์โค้ด (QR Code) จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 **การจัดกระทำข้อมูล** ด้วยการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามผู้วิจัยปิดระบบการตอบแบบสอบถามเมื่อได้ข้อมูลครบตามจำนวนที่ต้องการ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ได้ข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาหาดัชนีความต้องการจำเป็น เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

3. การศึกษาแนวทางการบริหารรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มี 5 องค์ประกอบ 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) แนวทางการประเมิน 5) เงื่อนไขความสำเร็จ **การเก็บรวบรวมข้อมูล** โดยการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน จาก 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 3 คน 2) ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสัมภาษณ์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาด้วยตนเอง และส่งผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์และนัดหมายวันสัมภาษณ์ 3) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์พร้อมทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 4) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง **การวิเคราะห์ข้อมูล** โดยการนำข้อมูลจากผลการศึกษานำมาวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ ของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) มาสังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ

ภาพประกอบที่ 1 การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ระยะที่ 2 การสร้าง และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การยกร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบด้วย 1) ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีวิธีการสร้าง ดังนี้ วิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ เพื่อกำหนดเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่มให้ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเพื่อนำไปใช้ในการสนทนากลุ่มต่อไป **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยดำเนินการการสนทนากลุ่ม มีผู้ร่วมสนทนากลุ่มเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน กำหนดประเด็นสำหรับการตรวจสอบร่างรูปแบบฯ ตามแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสมของร่างรูปแบบฯ นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบฯตามที่คุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ **การวิเคราะห์ข้อมูล** จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา โดยการนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาพประกอบที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (ชุดเดิม) **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบด้วย 1) รูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ 2) แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ มี 2 ตอน ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยดำเนินการส่งเครื่องมือเพื่อวิจัยประกอบด้วยรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ พร้อมแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา ในการรับเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อประเมินฯ และนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน เพื่อนำผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ ที่ได้จากแบบสอบถามมาดำเนินการจัดทำ **การวิเคราะห์ข้อมูล** จากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการตัดสินผลการตรวจสอบ ถ้าค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไม่เกิน 1 ถือว่ารูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ มีความเหมาะสม

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบด้วย 1) รูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ 2) แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ มี 2 ตอน 1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) 2. การประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยดำเนินการส่งเครื่องมือ ประกอบด้วยรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ และแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำดิจิทัลฯ ผ่านช่องทางระบบสนับสนุนการบริหารจัดการสำนักงาน Smart Area AMSS++ และให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามในรูปแบบของกูเกิลฟอร์ม (Google form) ผ่านลิงค์ และคิวอาร์โค้ด (QR Code) ที่ผู้วิจัยสร้าง

และนำแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน เพื่อนำแบบสอบถามเพื่อประเมินรูปแบบมาดำเนินการจัดทำ **การวิเคราะห์ข้อมูล** 1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ แจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) แปลความหมายของความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบในแต่ละด้าน โดยแปลความหมาย ของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ประเด็นไหนที่มีค่าเฉลี่ยสูงแสดงว่าเรื่องนั้นมีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ

ผลการวิจัย

รูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 1.1) สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลฯ พบว่า การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ การสื่อสารดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก 1.2) สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลฯ พบว่า การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ การสื่อสารดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด 1.3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ และการสื่อสารดิจิทัล ตามลำดับ

2. การสร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมรูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 35 คน ดังนี้ 2.1) ผลการสร้างรูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 35 คน มี 5 องค์ประกอบ (1) หลักการและแนวคิด (2) วัตถุประสงค์ (3) วิธีดำเนินการ มี 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล หน่วยที่ 2 การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ หน่วยที่ 3 การสื่อสารดิจิทัล หน่วยที่ 4 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ประกอบไปด้วยวิธีการพัฒนา 70:20:10 (4) แนวทางการประเมินประกอบด้วย 1. การทดสอบความรู้ ความเข้าใจ ก่อน-หลังการพัฒนา 2. การประเมินสมรรถนะหลังจากการฝึกอบรม 3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนา และ (5) เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ และแนวทางในการเป็นสถานศึกษายุคดิจิทัล สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษา 2. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาผู้บริหารให้เกิดภาวะผู้นำดิจิทัล 3. สร้างความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดกระบวนการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน 2.2) ผลตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาฯ จำนวน 10 คน เครือข่ายสหวิทยาเขตบรบือ พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ การสื่อสารดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเริ่มมีการปรับตัว โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในกระบวนการ จัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ จินฉัตร ปะโคทัง (2561) กล่าวว่า ผู้นำต้องสร้างการยอมรับทางเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนให้เห็นความสำคัญ ยอมรับและนำไปบูรณาการกับ ความรู้ในศาสตร์การสอน ความรู้ในเนื้อหาวิชาเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู ให้มีความเป็นครูมืออาชีพ และกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรในที่สุด สอดคล้องกับ ไวยวิทย์ มูลทรัพย์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนา โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ การสื่อสารดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัลและผู้บริหารสถานศึกษาต้องการมีภาวะผู้นำดิจิทัล เพื่อให้สามารถเป็นผู้นำ ที่มีประสิทธิภาพ นำไปสู่สถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ ดารารุวรรณ ถวิลการ (2564) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล คือความสามารถของผู้บริหารในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และการจัดการ ในสถานศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีมาบูรณาการ ใช้ในการจัดการศึกษาและการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับบริบท และส่งเสริมให้ครูและนักเรียน มีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรอบรู้และรู้เท่าทันสื่อ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ สุขแสน (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล ของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่าผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด

1.3 ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ ดิจิทัล การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ และการสื่อสารดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล การกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติ การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพมีการเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม

กับการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลผลิตและพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ทั้งนี้เป็นเพราะในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล การกำหนดวิสัยทัศน์ และแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติ การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมีมืออาชีพมีการเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลผลิตและพัฒนานวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัลใช้การสื่อสารผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัลสร้างความเปลี่ยนแปลงในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้บริหารงานในสถานศึกษาและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อนำไปสู่สถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ ไวยวิทย มูลทรัพย์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ พบว่าผลการศึกษาความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรู้และการใช้ดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และการสื่อสารและจริยธรรมดิจิทัล สอดคล้องกับ พิชญ์พิมล สุนทวงค์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่าผลการศึกษาความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล, ด้านการสื่อสาร, ด้านความรู้ดิจิทัล และด้านความร่วมมือ

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ ประกอบไปด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การสื่อสารดิจิทัล และ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล วิธีการพัฒนา 70: 20: 10 เช่น 1. การศึกษาด้วยตนเอง 2. การฝึกอบรม 3. การรวมกลุ่มทำงาน และ 4. การศึกษาดูงาน 4) แนวทางการประเมิน ประกอบด้วย 1. การทดสอบความรู้ ความเข้าใจ ก่อน-หลังการพัฒนา 2. การประเมินสมรรถนะหลังจากการฝึกอบรม 3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒน และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ และแนวทางในการเป็นสถานศึกษายุคดิจิทัล สอดคล้องกับนโยบาย ด้านการศึกษา 2. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาผู้บริหารให้เกิดภาวะผู้นำดิจิทัล 3. สร้างความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดกระบวนการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสถานการณ์ปัจจุบันที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนตนเองให้ทันกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อการบริหารและการจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับ อนุสรณ์ นามประดิษฐ์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ จังหวัดเชียงใหม่ องค์ประกอบของรูปแบบ มี 5 ส่วน ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามองค์ประกอบ 4) แนวทางการประเมินความสำเร็จของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ สอดคล้องกับ ญัฐยาภรณ์ เล็กสิงโต (2564) ได้ทำวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบมี 5 ส่วน ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตบรบือ พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบได้รับการออกแบบให้เข้ากับความต้องการและความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้มีความเหมาะสมมากที่สุด สอดคล้องกับ อนุสรณ์ นามประดิษฐ์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ จังหวัดเชียงใหม่ ภาพรวมมีความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ วงศ์รัจนะ (2558) ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความก้าวหน้าในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการคิดเป็นร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 14.52 และผู้บริหารสถานศึกษามีความคงสภาพของภาวะผู้นำทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 30.56 ในภาพรวมความสมบูรณ์ถูกต้องของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ ณัฐยาภรณ์ เล็กสิงโต (2564) ได้ทำวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบมี 5 ส่วน ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล พบว่าความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูในโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด ให้มีความสำคัญกับการวางแผนและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ดิจิทัล สร้างการปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมีอาชีพ มีการจัดกิจกรรมให้ผู้บริหารเกิดการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล และการสื่อสารดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

2. ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล อยู่ลำดับความต้องการจำเป็น อันดับที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้เปิดกว้าง และยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถส่งเสริมบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาบริหารงานในสถานศึกษา และสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรให้มีการวิจัยการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม

2. ควรมีการวิจัยหรือการพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารองค์กรดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือได้อย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ ภูสิงห์ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นและเป็นประโยชน์ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ สุขแสน. (2564). รูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทชั้นปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์].
- ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- เกรียงศักดิ์ วงศ์รัตน์. (2558). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จินฉัตร ปะโคทั้ง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต.
- ณัฐยาภรณ์ เล็กสิงโต. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทชั้นปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์]. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- ดาวรรณ ถวิลการ. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัล. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- พิชญ์พิมล สุนทวงค์. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทชั้นปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ไวยวิทย์ มุลทรัพย์. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทชั้นปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570) มหาสารคาม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุสรณ์ นามประดิษฐ์. (2566). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือสารสาสน์ จังหวัดเชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์]. สมุทรปราการ: สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.
- Bawden, D. (2001). Information and digital literacies: a review of concepts. *Journal of Documentation*.
- Sheninger, E. (2014). *Digital leadership: changing paradigms for changing times*. United States of America: Corwin.